

الرشاد

سر ۶ ۱ ۳۰ ۳ ۱ ۳

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم ديني ، علمي ، ادبي ، سياسي هفته لق بمجموعة اسلاميه در اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

صاحب و مدير مسئول: ح . اشرف اديب

بوانفعالاتك ارزو و افعال اراديه من اوزرينه اجرا ايلديكى تأثيرات نفس ناطقه ساحه سنده ظهور ايدن برطاقم حادثه لر ، كچيچي حالار ديمكدر . اكر نفس ناطقه مزده بر فكر وحدت ، بر فكر استمرار اولسيدي ، دها طوغروسي نفس ناطقه مزك حقيقي وحدت واستمراردن عبارت بولمسيدي نفس ناطقه من او حادثاتك محل ظهوري اوله ماز ، انلري درك ايدم من ايدى .

ملاحظه عقليه من نفس ناطقه مزده وقوعه كن بو حادثاتك وجودينه حكم ايتديكى ائساننده قواي مدركه مزك جهت وحدتي ديمك اولان وجدانمز آنلرك بر موضوعي ، بر محل مقومي اولديغينه حكم ايدرك بو موضوع ، بو محل مقوم كندى جوهر ذاتميز اولان نفس ناطقه مزدر .

نفس مز حقنده و برديكمز بو حكمي متعاقب بزم ايچون بر قياس طريق آچيلاير . او طريقدن كيرمك بو حكمي عالم خارجي بده تشميل ايدرز . يعنى عالم خارجيده قواي حاسه مزه قارشو تجلي ايدن حادثاتي مشاهده ايله آنلركده بر موضوعي ، بر محل مقومي اولمسي لازم كله جكنه حكم ايلرز . ايسته بزده حاصل اولان جوهر مادي فكريتك منشائي بودر . « ده قارت » احاطه حسيه من داخلنه كيرن كافه حادثاتدن امتدادك عدم انشكا كنى مشاهده ايله امتدادى ماده نك خاصه مميزه سي اولمق اوزره تلقى اتمش ، ماده به « جوهر ممتد » روحه ، نفس ناطقه به ده « جوهر متفكر » ديمشدر .

بعض كيمسه لر « ماده اساساً امتداد خاصه سنى حائر اولميان اجزاي فرديه دن تشكىل اولديغندن » امتداد « ماده نك انواعي يئنده مشترك خاصه يكانه اوله ماز ، روحه كنجه اوده يالكز بر جوهر متفكر دكل ، بلكه بر جوهر حساس و مؤثر در . بناء عليه « ده قارت » ك بوتوجيهنده اصابت بو قدر « ديورلر . انجق ايستر جوهر ممتد اولان ماده اولسون ايستر جوهر متفكر اولان روح ، بو ايكي شيتك كنديلر بيله ، كنديلر بيله تجلي ايدن احوال صرف آنلرك كندى اثرلري دكلدر . زيرا بو ايكي موجود فلسفه اصطلاحجه ممكناتدن اولدقارندن اولاً بونلرك نهدن طولايي موجود اولدقاري ، ثانياً نيچون حقيقت حاضره لرندن بشقه بر حقيقت اوزره تجلي ايتدكاري حقنده بر سؤل وارد اوله بيلير . بو سؤالي متعاقب « قاعده عليت » بزي كرك اندرك ، كرك اندرده تجلي ايدن خواص و كيفياتك بر عتق اولمق لازم كله جكنى ، بو علمكده بيمه حال وجوب و اطلاق ايله متصف اولمسي اقتضا ايدم جكنى قبوله سوق ايلر . چونكه سلسله ممكنات ايچوز واجبه انتها ضروري در . بويله اولسه تسلسل لازم كايرو هيج بر ممكن موجود اوله ماز ايدى . حال بوكه تسلسلك بطلاني بديهي ، ممكنك واجبه انتهاي ضروري در . ممكن موجودايسه آنك وجودى حسييله واجبك انكاري ده مرود در . بناء عليه بتون جواهر واعراضك خالق ، مشتي ، مقومي اولان بر وجود واردر كه اوده جناب حقدر . فقط فيلسوفلرك كافه سي بونظريه بي قبول ايتزلر . بو ايكي جوهر دن يالكز مادي قبول ايدنلره ماديون

مستحق اولماديغنى كلامش ايدى . لكن ياشاديني محيط شرك ايچنده وحى الهى اولقسرين ، خالق نصل عبادت ايديله جكنى ، اونى نصل تنزيه اتمك ، هانكى وصف ايله توصيف اتمك لازم كله جكنى كنديلك كندن نصل بوله بيليردى ؟

ايسته جناب حقندن وحى اينجه به قدر عليه الصلاة والسلام افنديمك حالى بو ايدى . نزول وحيدن صوكره ايسه قومى ، صوكره بوتون جهاني قورتارمق ، خالقنى تنزيه اتمك ايچون طوته جنى يولى اوكره نرك ضالان ينى حيرندن قورتولدى . كوريلبوركه « ووجدك ضالاً فهدى » آينده كي ضال وصفى حضرت پيغمبر ايچون ذل دكل بالعكس شرفدر .

« واما السائل فلا تنهر » آيت جليله سنده كي سال كلمه سنى مفسرين كرامدن چوغى ديلنجي مناسبه آماش ايكن ، مرحوم محمد عبده طوغرودن طوغرويه « بيلمديكى صوران » عبارده سيله تفسير ايديبور ، دليل اوله رقد ده ديوركه : « اكر سائل لفظي صدقه ايسته ين مناسبه اولسه يدي (ووجدك ضالاً فهدى) قول شريفنه مقابل ايراد بويورولمزدى ، بلكه (ووجدك عائلاً) آيتنه متناظر اولوردى . بونكله برابر بو ايكنجى آيتده مقابل اولمق اصلاً صحيح اوله ماز . زيراجناب پيغمبر عائلى يعنى فقير ايدى ، لكن هيج بر زمان سائل اولمامش ايدى .»

محمد عاكف

فَلْتَنَنَّا

وحدت وجود

۱۹

فلاسفه دن بعضيلرينى بو اعتقاده سوق ايدن اسباب حقنده آز چوق بر فكر حاصل ايدم بيلمك ايچون دعوا لر ينك مبنى علمي اولان جوهر له عرضه ، آنلري متعاقبده ينه بحثه تعلقلري حسييله زمان و مكان وسائره به دائر بر ايكي سوز سويلك لازم كايور .

هر كسك معلومى اولديغنى اوزره جوهر ديمك اشياي خارجيه نك احساسات مزه قارشو تجليسى استلزام ايدن اعراض مختلفه نك موضوعي [*] محل مقومي ديمكدر . فلاسفه آرمه سنده بر چوق مناقشاني موجب اولان جوهر فكريتك منشأ ظهوري نفس ناطقه مزدر . شويله كه بز نه زمان نفس ناطقه مزده ظهور ايدن حادثاتي نظر ملاحظه به آلاچق اولور ايسه ك طرق مشاعر دن نفس ناطقه مزه على التوالى بر طاقم افكارك ورود ايتديكى ، بونلرك نوعنه كوره نفس ناطقه مزده مختلف انفصالات حصوله كلديكى ، بوانفعالاتك ارزو من ، افعال اراديه من اوزرينه اجراي تأثير دن خالى قالمديغنى كوريرز . ايسته على التوالى نفس ناطقه به ورود ايدن بو افكار ايله آنلرك نوعنه تابع بولنان انفصالات ،

[*] بو تعبير منطقيون ايله متكلمين طرفندن اونه دن برى قبول ايدلمشدر كه مناسبى مرضك قائم اولديغى محل ديمكدر .

اسلامده فن فلسفه

۱۸۴ دن مابعد

غزالی — حضرت امام بنه المنقذ من الضلاله دیورکه: «نحری» حقیقت آروسنه غلبه ایدمهیه رک طلب حق صددنده بولان طریقاری صرسته تدریقه کیرشدم. اولاً علم کلاددن باشلادم. صوکره مسالک فلسفیه نکه تعمیقانه قویدم. علوم عقلیه ده کسب رسوخ ایتدکن صوکره تعلیمات باطنیه وطرق صوفیه بی تحقیقه ایتدار ایلدم. محققین کلایمه نکه آثار موجوده سی تماماً مصالحه ایتدم. نتیجه تبتاعده بوذاتلرک مساعی حیرتبخشالری تقدیردن کنیدی آلامادم. بالکیز خصمائی کلایمون طرفدن ایراد ایدیلن اعتراضاتی دفع خصوصنده علی الاکثر «بوااعتراکیز قبول وتصدیق اولنورسه شویله اولق لازم کلیر» کی خصمانک قبول ایتدکاری مقدمات وعنه انه مراجعت مجبوریتنده قالمش اولدقلری آ کلادم.

بعده فلسفه تحصیلنه باشلادم. مسالک فلسفیه بی تمامیه اوکرندم. شایان رد و جرح اولان جهتلری ده جرح ایتدکن چکینمدم. نتیجه تدقیقه عقلک بالکیز باشنه کافه معضلات ومشکلاتی کشف وازاله کافل اوله بیله چکینده شبهه دوشدم.

علوم شرعیه وعقلیه نکه تعلیم وتدقیقی متعاقب طریق صوفیه به نوجه ایلدم. صوفیون قلبی ماسوادن تخلیه و ذکرا اله ایله ترکیه ایدمه بیلمک ایچون اخلاق مذمومه بی تمامیه ترک وعقبات نفسی درجه درجه قطع ایتدی اساس تصوف عد ایتدکاری آ کلایجه طریق صوفیه نکه علم ایله برابر عمل یاردیمیله قطع ایدیه بیله چکینه قانع اولدم.

ابوطالب مکی نکه (قوت القلوب) نامنده کی اثر تصوفیسندن پک چوق استفاده لر ایتدم. جنید وشیش شبلی کی اعظم متصوفه نکه آثاریده روحده براعتلا اویندیری.

بومیدید تنبیه سایه سنده صوفیونک پایه عرفانلرینه واصل اوله بیلمک ایچون بالکیز تعلیم ومطالعانه نکه کفایت ایدمه بیله چکینی، بالفعل عقبات نفسیه بی کچهرک حال ذوق واستغراقه وصول ایجاب ایتدیکنی آ کلادم. حضرت امام نه قدر مدیدومز عجب برجدهال نفسی نتیجه سنده نهایت هردلو احتراصاتی آیاقلری آلتنه آله رقی طریق صوفیه به سالک اولدیلغی کندینه خاص براسوب نزه ایله بروجه آتی تصویر ایدمه رک دیورکه: «صوفیونک ارباب حال اولدقلری یقیناً آ کلادم. بونلرک قول ایله دکل، حال ایله مشغول اولدقلرینه قانع اولدم. بن ایسه بوبایده تحصیل ایجاب ایدن علومک کافه سی اوکرنشدم. بالکیز تعلیم ایله تحصیل ممکن اوله میان وآنچق ذوق وسلوک ایله بیلمه چک اولان خصوصات قالمشدی.

اوکرندیکم علوم شرعیه وعقلیه سایه سنده واجب الوجوده، نبوته ویوم آخرته جزماً ایمان وقناعت حاصل ایتشدم. ایمانک بو درجه راسخه سی تبعات واسعه سایه سنده قازانمشدم. فقط سعادت اخرویه به

دینورکه مذهب لرینک خلاصه سی بوقاریده کچمش ایدی، بونلر حقیقت انسانیه ایله صانع عالمی کلیاً انکار ایدرلر. فکریون ایسه بالعکس ماده بی قبول ایتیبوب بالکیز جوهر فکرینک وجودینه قائل اولیورلر. برقم فیلسوفلرده جوهره قیامنده غیره محتاج اولیان موجود مستقل معنائی وبریورلر وعالمده جناب حقدن بشقه بویله بر موجودک وجودینه قائل اولیورلر. بونلرده «پانته ایست» لر یعنی نوعاً وحدت وجوده قائل اولان فیلسوفلردر. فلاسفه دن بفرقه ده انسانک ساحه نکوینده حادثانن بشقه برشی ادراک ایدمه بیله چکینی ایلری سورمه رک بالکیز حادثانک وجودینی قبول ایلله جوهری انکار ایدیرلر. جوهره محلدن مستغنی ممکن معناسی ویرلدیکی تقدیرده «پانته ایست» لره اعتراضی بدرجه به قدر دفع ایدیه بیلیر. انجق «پانته ایست» لر هانکی جوهر اولورسه اونک بالذات قیامنه، قیامنده جناب حقدن استغناسنه اخص اوصافده جناب حق ایلله اشتراک نظریله باقدقلرندن عالمده ذات الوهیتدن بشقه بویله بر موجودک وجودینه قائل اولیورلر. حتی انلر بومعنی اعتباریله جناب حقه جوهر اطلاق ایدرلر. فقط بوندن مقصدلری وجودی کندندن اولان، قیامنده غیره محتاج بولنیان موجود دیمک اولوب بشقه لرینک جوهردن مراد ایتدکاری معنی دکدر. نه اولورسه اولسون جناب حقه جوهر اطلاق مؤلده اولسه محذوردن سالم دکدر اعراضه کانجه معلومدرکه امتداد، لون، رایحه، صلابت، ملائمت کی قیامنده بر موضوعه، بر محل مقومه محتاج اولان شیلره عرض دیرلر. بز عقلاً بونلرک کافه سی بر جوهر اوزرینه ترتب ایتدیرلر. فقط اعراضک تحتنده مستتر اولان او جوهرک نه اولدیلغی بیله میز، اوزم ایچون بر امر مجهولدن بشقه برشی دکدر. حکمادن بعضاری امتداد، حرکت، عطالت، قوه جاذبه وقوه دافعه کی جوهر مادیدن انفکاک غیر قابل اولان ویزده کی احساسات ایلله اصلا علاقه سی اولیان عرضلره اعراض اولیه، رنگ، رایحه، صدا ولذت کی بیزده کی احساسات ایلله مناسبتی اولان عرضلرده اعراض ثانویه دیمشلدیر.

اعراض اولیه بزه طوغریدن طوغری به اشیای خارجییه بی ادراک ایتدیرلر، بونلر نفس ناطقه ایلله اشیای خارجییه اراسنه موضوع حدود اشارت لیرلر، بویکی عالم بر بوندن بواشارت لره ایریلر، فقط اعراض ثانویه بویله دکدر. بوتقدیر کوره بالفرض عالم شهوده شعله ادراک منطقی اولسه ماده، اعراض اولیه سی اعتباریله بوندن اصلاً متأثر اولیه جق، فقط ماده نکه اعراض ثانویه سی احساسات مزله قیاملری حسیه بیله — کلیاً منعدم اوله جق دیمکدر. اعراض اولیه وثانویه بحثی فلاسفه بیننده برچوق مناقشاتی موجب اولمشدر.

فرید